

Estuarier

Estuarier

Estuaries

EU-kod: 1130

Länk: Gemensam text (namn och koder)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf#2

Beskrivning av naturtypen

Länk: Gemensam text (beskrivning av naturtypen)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
[#2](#)

Utdrag ur EU:s tolkningsmanual

Downstream part of a river valley, subject to the tide and extending from the limit of brackish waters. River estuaries are coastal inlets where, unlike 'large shallow inlets and bays' there is generally a substantial freshwater influence. The mixing of freshwater and sea water and the reduced current flows in the shelter of the estuary lead to deposition of fine sediments, often forming extensive intertidal sand and mud flats. Where the tidal currents are faster than flood tides, most sediments deposit to form a delta at the mouth of the estuary.

Baltic river mouths, considered as an estuary subtype, have brackish water and no tide, with large wetland vegetation (helophytic) and luxurious aquatic vegetation in shallow water areas.

Svensk tolkning av definitionen

Flod och åmynningar där sötvatten blandas med det saltare havsvattnet, och där både marina och limniska miljöer förekommer och utgör en ekologisk enhet. Naturtypen har en komplex artsammansättning med såväl djur som växter av marint-, limniskt och brackvattensursprung.

Minskad strömhastighet bidrar till en ansamling av finare sediment som ofta formas till vidsträckta sand- och gyttjebankar. I områden där strömningshastighet avtar avlagras största delen av det transporterade materialet och ett delta kan bildas.

Östersjöns brackvattensestuarier, som inte påverkas av tidvatten, utgör en undergrupp till naturtypen. Estuarier är ett mosaikartat biotopkomplex som är rikt på olika slags växtsamhällen, och utgör en viktig livsmiljö för exempelvis fågel- och fiskarter.

Medelvattenstånd utgör gränsen för estuariet mot land. Gränsen uppströms vattendraget utgörs av vattendragets mynning. Gränsen mot havet ligger vid ett djup på 6 meter och/eller där skyddande land upphör.

Vattendraget bör ha en årsmedelvattenföring $> 2 \text{ m}^3/\text{s}$.

Muddring kan ha förekommit i habitatet.

Kommentarer

Dessa flod- och åmynningar utgör en randzon med stora variationer i salinitet. Här bidrar en minskad strömhastighet till en ansamling av finare sediment som ofta formas till vidsträckta sand- och gyttjebankar. I områden där strömningshastigheten avtar avlagras största delen av det transporterade materialet och ett delta kan bildas.

Naturtypen är komplex och kan innehålla delar av naturtyperna 1110, 1140, 1170, 1610 och 1620. Östersjöns brackvattensestuarier som inte påverkas av tidvatten utgör ett specialfall av naturtypen och har ofta en frodig vegetation på grunt vatten samt flytbladsvegetation och vassar.

Gränsdragning mot andra naturtyper

- Vikar och sund (1160) har liten påverkan av sötvattentillflöden.
- Små vattendrag kan mynna i smala Östersjövikar (1650) men bör då vara av mindre strömordning och årsmedelvattenföring än för estuarier (1130).
- Älvar och åar mynnar inte i laguner (1150).
- Blottade ler- och sandbottnar (1140) är inte påverkade av vattendrag.
- Estuarier (1130) har företräde framför andra marina naturtyper utom 1110, 1150, 1610 och 1620, vilka ofta ingår i estuarier (1130) som mindre delar.

Viktiga strukturer och funktioner

- God vattenkvalitet
- Naturligt vattenflöde
- Varierande salthalt
- Ständigt pågående deltabildning
- Förutsättning för en naturlig artsammansättning.

Typiska och karakteristiska arter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	K-art	T-art	Grupp	Region
Kärlväxter					
<i>Ceratophyllum demersum</i>	homsärv	K-art			
<i>Nuphar lutea</i>	gul näckros	K-art			
<i>Nuphar pumila</i>	dvärgnäckros	K-art			
<i>Nymphaea alba</i>	vit näckros	K-art			
<i>Nymphaea candida</i>	nordnäckros	K-art			
<i>Potamogeton filiformis</i>	trädnate	K-art			
<i>Potamogeton natans</i>	gäddnate	K-art			
<i>Potamogeton pectinatus</i>	borstnate	K-art			
<i>Ruppia maritima</i>	håmating	K-art			

Schoenoplectus tabernaemontani	blåsåv	K-art	
Zostera noltii	dvärgbandtång	K-art	
Fiskar			
Coregonus albula	siklöja	T-art	B
Esox lucius	gädda	T-art	B, K
Gasterosteus aculeatus	storspigg	T-art	B, K
Gymnocephalus cernuus	gärs	T-art	B, K
Leuciscus idus	id	T-art	B, K
Perca fluviatilis	abborre	T-art	B, K
Platichthys flesus	skrubbskädda	T-art	B, K
Pomatoschistus microps	lerstubb	T-art	B, K
Pomatoschistus minutus	sandstubb	T-art	B, K
Pungitius pungitius	småspigg	T-art	B, K
Rutilus rutilus	mört	T-art	B, K
Salmo trutta	öring	T-art	B, K
Blötdjur			
Cerastoderma glaucum	brackvattenhjärtmussla	T-art	B, K
Parvicardium hauniense	tunnskalig hjärtmussla	T-art	B, K
Kräftdjur			
Neomysis integer			B, K
Ringmaskar			
Manayunkia aestuarina		T-art	B, K
Nässeldjur			
Cordylophora caspia	(brackvattensklubbpolyp)	T-art	B, K
Mossdjur			
Electra crustulenta	brackvattentångbark	T-art	B, K

Klassificering enligt andra klassificeringssystem

Klassificeringssystem	Naturtypens motsvarighet
VIN:	Naturtypen behandlas inte
Kustbiotoper i Norden:	Älv- och åmynningar (7.8.1.13; 7.8.2.12; 7.8.3.11; 7.8.4.9; 7.8.5.9)
EUNIS:	X01 Estuaries

Utbredning och förekomst

Länk: Gemensam text (utbredning och förekomst)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

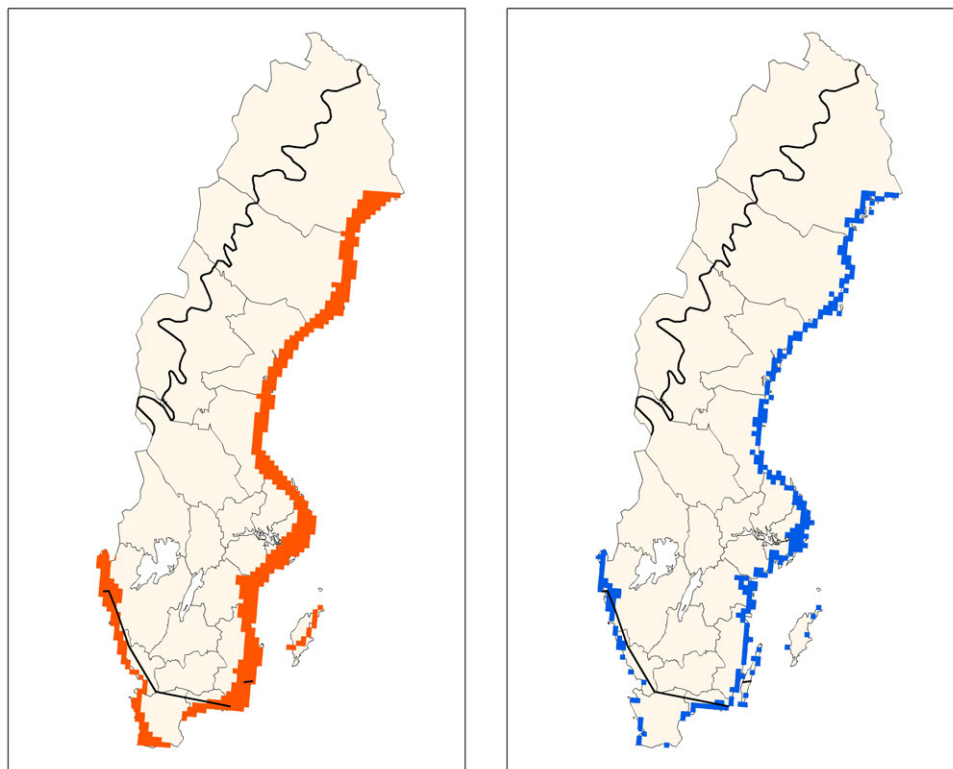
#5

Rapporterad nationell bevarandestatus år 2007

Rapporterat 2007	Reg. A	Reg. B	Reg. K	Totalt
Natura 2000-områden				
Utpekade för naturtypen (st)		18	8	24
Utbredning				
Aktuellt värde (km ²)		46 400	9 800	56 200
Referensvärde (km ²)		46 400	9 800	56 200
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Förekomstareal				
Aktuellt värde (km ²)		190	60	250
Referensvärde (km ²)		190	60	250
Bedömning aktuell status		Gynnsam	Gynnsam	
Bedömning trend		Stabil	Stabil	
Kvalitet				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig	Otillräcklig	
Bedömning trend		Försämring	Försämring	
Framtidsutsikt				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig	Otillräcklig	
Bedömning trend		Försämring	Försämring	
Samlad bedömning				
Bedömning aktuell status		Otillräcklig	Otillräcklig	
Bedömning trend		Försämring	Försämring	

Kommentarer till rapporterade uppgifter

Två viktiga skäl till att naturtypen inte har bedömts ha gynnsam bevarandestatus är övergödning och exploatering.

Figur 1. Svenskt utbredningsområde (till vänster) och förekomstareal (till höger).

Förutsättningar för bevarande

Länk: Gemensam text (förutsättningar för bevarande)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf

#8

- Naturtypen behöver förekomma i tillräckligt stora arealer och med en naturlig fördelning av arter av marint, limniskt och brackvattensursprung för att en hög artrikedom ska bibehållas. Vegetation förväntas vanligen bestå av natingar, säv- och vassbestånd som utgör en viktig livsmiljö för många andra arter, även om vegetationsfria estuarier också kan förekomma. Naturtypen ska kunna fungera som viktiga reproduktionslokaler för fiskar och häckningslokaler för fåglar.
- Den för naturtypen karakteristiska artsammansättningen är beroende av de strukturer och funktioner som utgör förutsättningarna för naturtypen.
- Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier ska vara försumbar.
- Estuarier förutsätter ett naturligt vattenflöde med ständigt pågående deltabildning och att saliniteten varierar på ett naturligt sätt i tid och rum.

- Konnektivitet inom och mellan områden är en förutsättning för gynnsam bevarandestatus. Små områden, långa avstånd eller för svåra hinder mellan områdena ger minskad konnektivitet, medan spridningskorridorer lämpliga för arterna ökar konnektiviteten.
- Främmande arter ska ej inverka negativt på artsammansättningen och variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning.
- Gynnsam bevarandestatus förutsätter en icke påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Hotbild

- Övergödning pga. utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) resulterar i minskat siktdjup vilket påverkar artsammansättningen. Bottnarna täcks av ettåriga fintrådiga alger. Övergödningen kan även orsaka syrebrist på bottnarna.
- Drivande algmattor, oftast bestående av fintrådiga alger. Fenomenet orsakas av övergödning. Algmattorna ger upphov till syrgasbrist, utsöndrar giftiga ämnen, hindrar fisk att söka föda samt hindrar evertebrater med planktoniska larvstadier att bottenfälla.
- Skogsavverkningar i strandnära lägen. Avrinningen från land kan öka tillförseln av näringsämnen till vattnet.
- Läckage av näringsämnen från jordbruket.
- Kvävenedfall.
- Fiske med icke-selektiva redskap samt redskap som skadar bottnar är hot mot den biologiska mångfalden av däggdjur, fåglar, fisk och bottenlevande djur.
- Muddring och dumpning av muddringsmassor.
- Vattenregleringar.
- Exploatering såsom bebyggelse, bryggor etc.
- Friluftsliv, vilket kan störa t ex häckande fåglar.
- Båttrafik, som orsakar utsläpp av giftiga substanser, svall, turbulens, och erosion i de grunda vattenmassorna.
- Industriell verksamhet, t ex skogsindustrier, som ofta förläggs till mynningsområden på grund av behovet av sötvatten i processerna.
- Ansamling av fibrer och bark från träindustrier.
- Främmande arter kan påverka artsammansättningen.
- Ökad temperatur kan påverka artsammansättningen.

Bevarandeåtgärder

- Gångse åtgärder för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus så att ingen försämringar för naturtypen sker, (dvs att dess intressen respekteras i fy-

sisk planering, tillståndsprovning, generell naturvårdshänsyn, förvaltning av skyddade områden, artskydd och uppföljning samt övervakning).

- Åtgärder för att minska övergödningen genom att minimera utsläpp/läckage av näringsämnen (fosfor och kväve) hanteras bl. a. genom landsbygdsprogrammet respektive vattenförvaltningen (vattendirektivet).
- Integrerad kustzonsförvaltning (ICZM), i enlighet med EU:s rekommendationer, inklusive traditionell fysisk planering i linje med Plan- och bygglagen (PBL), vilken reglerar planläggningen av mark, vatten och byggande, är ett viktigt styrmedel för ett långsiktigt bevarande av kusten.
- Fortsatt utveckling av selektiva redskap samt redskap som ej skadar botten bör hanteras inom fiskeförvaltningen.
- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan; aktionsplan för Östersjön.
- EU:s marina strategi.
- Oslo– Pariskonventionen; OSPAR. Samarbete i Nordost Atlanten inom fem områden; Biodiversitet och ecosystem, övergödning, miljöfarliga ämnen, marin industri i utsjöområden, och radioaktiva ämnen. the Biodiversity and Ecosystem Strategy, the Eutrophication Strategy, the Hazardous Substances Strategy, the Offshore Industry Strategy and the Radioactive Substances Strategy
- Åtgärder som kan minska kväveläckage och erosion från åkermarken är berättigade till EU-stöd. I regioner med miljöstöd för skyddsområden bör länsstyrelsen uppmana till skyddsområden på eventuella åkrar i anslutning till naturtypen.

Regelverk

Länk: Gemensam text (regelverk)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
#11

- Naturtypen ingår i art- och habitatdirektivets bilaga 1.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypen och dess arter är det för vattenverksamhet, fiskets regelverket och djurskyddsområde.
- Regelverk som är särskilt viktigt för naturtypens omgivning utöver det som nämns ovan är strandskydd, skogsbrukets och jordbrukets regelverk.

Bevarandemål, målindikatorer och uppföljning

Länk: Gemensam text (bevarandemål och uppföljning)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/vagledning/naturtyper/naturtypergemensam.pdf
#19

På Naturvårdsverkets hemsida om uppföljning i skyddade områden, finns en rapport (6379:2010) om uppföljning i skyddade områden. Den beskriver arbetet med formulering av mål och användande av målintikatorer för att följa upp målen. Rapporten beskriver det generella arbetet, och uppföljningen i detalj beskrivs i manualer för uppföljning av olika naturtyper. Det finns även manualer för uppföljning av olika naturtypsgrupper. Där finns information om arbetsmetoder, och exempel på olika målintikatorer.

Det finns bland annat manualer för Hav, för Stränder och sanddyner, för Laguner, grunda och smala vikar, för Flygbildstolkning och för olika artgrupper.

Litteratur och kontaktuppgifter

Länk: Gemensam text (litteratur och kontaktuppgifter)

http://www.naturvardsverket.se/upload/04_arbete_med_naturvard/natur/naturgemensam.pdf#

Naturtyps- och ekosystemvis litteratur

Naturvårdsverket (2000): Kust- och skärgårdsområden i Sverige. Rapport 5116.

Nordiska Ministerrådet (2001): Kustbiotoper i Norden.

Naturvårdsverket (2006): Sammanställning och analys av kustnära undervattensmiljö (SAKU). Rapport 5591.

Naturvårdsverket (2008) Sveriges åtaganden i Baltic Sea Action Plan. Rapport 5830.

Naturvårdsverket (2009): Manual för uppföljning av skyddade marina miljöer, hav, version 0.3, 2009-10-09.

UK Marine SAC:s Project Marine Monitoring Handbook

Naturtyps- och ekosystemvisa länkar

Greppa näringen:

<http://www.greppa.nu/startsidea.106.14f79cb117833f3e2780001486.html>

HELCOM: <http://www.helcom.fi/>

Naturvårdsverket.Handledning för miljöövervakning.
<http://www.naturvardsverket.se/sv/Tillstandet-i-miljon/Miljoovervakning/Handledning-for-miljoovervakning/Metoder/Undersokningstyper/Undersokningstyp-Kust-och-hav/>

OSPAR: <http://www.ospar.org/>

Kontaktuppgifter

Mona Johansson
mona.johansson@artdata.slu.se
018-67 25 48

ArtDatabanken
Bäcklösavägen 10
Box 7007
750 07 Uppsala